

ТАҚРИЗ

ба автореферати таҳқиқоти диссертатсионии Саидзода Муҳаббат Шералӣ дар мавзуи “Масоили оилавӣ-ҳуқуқии тарбияи кӯдакон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 12.00.03-Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибкорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ)

Мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионии Саидзода М.Ш. ба яке аз масъалаҳои муҳими илми ҳуқуқшиносӣ бахшида шудааст. Зеро тарбияи насли наврас ҳамеша на танҳо зарур буд, балки шартӣ рушди минбаъдаи ҷомеаи инсонӣ ба ҳисоб меёфт ва меравад. Дар ҳар як давраи таърихӣ масъалаҳои тарбияи кӯдакон бо санадҳои меъёрии муайян ба танзим дароварда мешуд.

Дар ҳақиқат, агар насихат, таълим ва тарбия дуруст ба миён гузошта шавад ва ба зехни кӯдак ё наврас ҳамин гуна ҷой дода шавад, дилпурона метавон умед баст, ки хурдсол рафтору кирдори худро дигар менамояд ва номбардори падару модар мегардад.

Яке аз дастоварди муҳими кори илмии Саидзода М.Ш. дар он мебошад, ки он дар натиҷаи коркарди комплекси илмӣ таҳия карда шуда, дар кор усулҳои умумии фалсафавӣ, аз қабилӣ, диалектикӣ, низомнок, таркибӣ ва функционалӣ, истифода шудаанд. Ҳангоми навиштани рисолаи илмӣ усулҳои махсуси шаклӣ-ҳуқуқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ низ истифода бурда шудаанд.

Дар автореферати диссертатсия мафҳум ва моҳияти таҳқиқоти диссертатсионӣ дарҷ карда шудааст, ки таҳқиқоти диссертатсионии мазкур аз муқаддима, се боб, ҳашт зербоб, хулоса, рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Дар муқаддима мубрам будани мавзӯи диссертатсия асоснок гардида, сатҳи таҳқиқи он, объект, мавзӯъ, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, асосҳои методологӣ, назариявӣ, заминаҳои меъёрӣ, наwgонии илмӣ ва нуқтаҳои илмии

ба ҳимоя пешниҳодшаванда, аҳамияти назариявӣ ва амалии диссертатсия муайян карда шудааст, ҳамзамон тасвиби натиҷаҳои таҳқиқот ва сохтори диссертатсия пешбинӣ гардидааст.

Дар доираи кори илмии мазкур масъалаҳои оилавӣ-ҳуқуқии тарбияи кӯдакон таҳлил карда шуда, асосҳои илмӣ бо натиҷаҳои фаъолияти амалии татбиқи ҳуқуқ асоснок карда шудааст.

Дар боби якум масоили назариявӣ-ҳуқуқии тарбияи кӯдакон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла ҷанбаҳои таърихӣ-ҳуқуқии тарбияи кӯдакон, мафҳум ва субъектҳои ҳуқуқ ба тарбиява ҷанбаҳои байналмилалӣ-ҳуқуқӣ ва муқоисавӣ-ҳуқуқии тарбияи кӯдакон коркарди илмӣ карда шудааст.

Дар доираи боби якум диссертант чунин ақида дорад, ки Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон қобилияти амали ноқилгонро муайян намудааст, ки онро ба се гуруҳ тақсим намудан мумкин аст: якум, қобилияти амали ноқилғони ба синни 14 сола нарасида, дуюм, қобилияти амали ноқилғони аз 14 то 18 сола ва сеюм бошад қобилияти амали шахсони то расидан ба синни 18 сола дорой қобилияти пурраи амал эътироф гардидаанд: а) бастанӣ ақди никоҳ то ба синни 18 сола расидан ва б) эмансипатсия.

Муаллиф инкишофи ҷанбаҳои таърихӣ-ҳуқуқии тарбияи кӯдакро дар сарзамини таърихии тоҷикон ба чор марҳила ҷудо сохтааст: 1) давраи зардуштӣ; 2) давраи исломӣ; 3) давраи шӯравӣ; 4) давраи муосир.

Инчунин, ба андешаи муаллиф таъсиси Иттиҳоди Шӯравӣ низомӣ ҳуқуқӣ ва давлатии ҷаҳонро тағйир дод. Зеро сохти нави ҷамъиятӣ бо номи «сохти сотсиалистии ҷамъиятӣ» ба вуҷуд омад. Хусусияти фарқкунандаи қонунгузории оилавии замони шӯравӣ дар он буд, ки мавқеи урфу одат дар батанзимдарории муносибатҳои оилавӣ бо меъёрҳои қонун ва санадҳои дигари қонунгузорӣ маҳдуд карда шуда буданд.

Дар доираи боби дуюми таҳқиқоти диссертатсионӣ диссертант қайд менамояд, ки давлат арзиши оиларо барои ҳаёт ва инкишофи инсон, аҳамияти мавқеи он дар ҷомеа, тарбияи насли наврас, таъмини устуворӣ ва пешрафти ҷомеа, зарурияти ба эътибор гирифтани манфиати оила, ҳамчунин қабули тадбирҳои махсуси дастгирии иҷтимоии он медонад.

Диссертант қайд менамояд, ки дастгирии давлатии оила сарчашмаи байналмилалӣ дорад. Зеро тибқи Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангӣ ва Паймони байналмилалӣ оид ба ҳуқуқҳои граждани ва сиёсӣ оила ячейкаи асосӣ ва табиӣ ҷома ба ҳисоб рафта, вобаста ба имкониятҳо бояд ҳимоя ва дастгирии аз ҳама васеъро расонидан лозим аст, хусусан дар лаҳзаҳои ташкил кардани он, вақте ки ба зиммаи он масъулияти нигоҳубини кӯдакони ноболиғ ва тарбияи онҳо вогузор аст. Ақди никоҳ бояд бо розигии озоди ақди никоҳкунандагон баста шавад.

Дар боби сеюм масоилҳои ҳуқуқӣ-оилавии тарбияи кӯдакони бе парастории падару модармонда таҳлил карда шуда, диссертант қайд менамояд, ки дар қонунгузорӣ якҷанд ҳолатҳои мавҷуданд, ки парастории падару модарро истисно мекунад. Аз ҷумла, дар асоси талаботи моддаи 122 Кодекси оилаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои кӯдакони дар ҳолатҳои ғавти падару модар, аз ҳуқуқи падару модарӣ маҳрум кардани онҳо, маҳдуд кардани ҳуқуқи падару модарӣ, ғайри қобили амал эътироф шудани онҳо, беморӣ ва муддати тӯлонӣ ғайриҳозир будани падару модар, саркашии падару модар аз тарбияи фарзандон ё аз ҳифзи ҳуқуқ ва манфиатҳои онҳо, аз ҷумла ҳангоми аз қониби падару модар рад кардани гирифтани кӯдакони худ аз муассисаҳои тарбиявӣ, муассисаҳои таълимӣ ва муассисаҳои ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва дигар муассисаҳои ба ин монанд, инчунин ҳолатҳои дигари набудани парастории падару модар, ба зимаи мақомоти васоити парасторӣ гузошта мешавад. Ҷ қайд менамояд, ки дар таҳти мафҳуми дигар ҳолатҳо даст кашидани падару модар аз таъминоти кӯдакони фаҳмидан мумкин аст.

Диссертатсия ба мавзӯи мубрам бахшида шуда, қори илмӣ-таҳқиқотии пурра мебошад, ки аҳамияти муҳими илмӣ ва амалӣ дорад. Аҳамияти назариявии рисолаи мазкур дар он зоҳир мегардад, ки маводи ин рисола фаҳмишҳои илмии тарбияи кӯдакони мукамал гардонидани, барои таҳқиқоти минбаъда дар ин самт ҳамчун сарчашма баромад менамояд.

Аммо қайд кардан ба маврид аст, ки нисбати таҳқиқоти диссертатсионии мазкур якҷанд эродҳо гирифтани мумкин аст. Ҷунонҷӣ, диссертант ҳангоми

навиштани рисолаи мазкур санадҳои қонунгузори давлатҳои Осиёи Миёнаро муқоиса намудааст. Вале дар қорӣ мазкур муқоисаи санадҳои меъёрии ҳуқуқии амалкунанда бо қонунгузори давлатҳои англо-саксонӣ ба мушоҳида намерасад.

Диссертатсия бо тартиб додани рӯйхати адабиётҳои истифодашуда ва рӯйхати қорҳои илмӣ аз қониби муаллиф ба анҷомрасонида хотима дода шудааст. Он тибқи талаботҳои барои қорӣ илмӣ пешбинишуда навишта шуда, ба шакл ва мазмуни мақсадҳои гузошташуда ҷавобгӯ мебошад.

Таҳқиқоти диссертатсионии Саидзода Муҳаббат Шералӣ ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ (дотсент, профессор), ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 ноябри соли 2016, таҳти № 505 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.03– Ҳуқуқи граждани; ҳуқуқи соҳибқорӣ; ҳуқуқи оилавӣ; ҳуқуқи байналмилалии хусусӣ мебошад.

Мудири кафедраи ҳуқуқи маъмурӣ ва хизмати давлатӣ

Академияи идоракунии давлатии назди

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

Каримов А.Қ.

Суроға: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.

Душанбе, кӯчаи Саид Носир 33, Академияи

идоракунии давлатии назди Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон. Тел: 224-83-93.

Факс: 224-17-86. E-mail: info@.apa.tj.

Имзои Каримов А.Қ.-ро тасдиқ менамоем.

Сардори раёсати кадрҳо, қоргузори ва қорҳои махсуси

Академияи идоракунии давлатии назди

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Абдуалимзода И.И.